

ת"פ 6105/09/16 - מדינת ישראל נגד אדם ריצ'לנד רודלנד

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 6105-09-16 מדינת ישראל נ' ריצ'לנד רודלנד

בפני כב' השופט אברהם רובין

המאשימה מדינת ישראל

נגד

הנאשם אדם ריצ'לנד רודלנד

גזר דין

1. הכרעת הדין

ביום 6.5.18 הורשע הנאשם, לאחר שמיעת ראיות, בעבירה של הצתה - עבירה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן - "**חוק העונשין**"), זאת לאחר שהמאשימה הוכיחה מעל לכל ספק סביר את עובדות שנטענו בכתב האישום כדלהלן - ביום 23.7.15 בשעה 02:50 בלילה עשה הנאשם את דרכו לבית קפה השייך למר דרור בר לבב (להלן - "**המתלון**"), הנמצא ברחוב מעלה רחבעם 7 ביישוב נוקדים (להלן - "**בית הקפה**"), כשהוא מצויד במיכל בנזין וכשבכוונתו להצית את בית הקפה. הנאשם ניגש לבית הקפה, שפך לעברו את הבנזין והדליק אותו בכוונה להציתו ולגרום נזק. כתוצאה ממעשיו של הנאשם עלה בית הקפה באש ונגרם לו נזק רב.

2. ראיות המאשימה לעונש

בהתאם להסכמת הצדדים, לא הוגשו חוות דעת שמאיות לעניין הנזק שנגרם כתוצאה מהצתת בית הקפה, ובמקום זאת הסתפקה המאשימה בהגשת הצהרת המתלון - נפגע העבירה (תע/1). בהצהרתו ציין המתלון כי מבחינתו הקמת בית הקפה הייתה הגשמת חלום של שנים. לדבריו עלות הקמת בית הקפה עמדה על סך של 150,000 ₪, סכום שהיווה את כל משאביו הכלכליים באותה עת, ובהקמה הושקעו מאות שעות עבודה שלו עצמו ושל אחרים. המתלון מתאר כי שריפת בית הקפה הסבה לו סבל רב. לדבריו, מדובר בחלום שעלה באש, פשוטו כמשמעו, ובמשלח ידו היחידי באותה עת אשר נגזז בעשן. המתלון טוען כי הצתת בית הקפה הותירה חותם בנפשו. עד עצם היום הזה חרד המתלון מכל נביחה ומתעורר בלילה בבעתה בשל חלומות על ההצתה. להצהרתו צירף המתלון מספר תמונות של בית הקפה, בהן נראה בית הקפה, הבנוי מעץ, כשהוא שוקק חיים. בתמונות אחרות שצירף המתלון נראה בית הקפה לאחר ההצתה, והוא שרוף לחלוטין. המתלון נחקר בידי ב"כ הנאשם על הצהרתו. המתלון נשאל האם יש בידיו קבלות המעידות על תכולת בית הקפה עובר להצתה, ותשובתו הייתה כי הקבלות צורפו לחוות הדעת השמאית שבסופו של דבר לא הוגשה. המתלון נשאל לגבי הפער בין סכום הנזק שנגרם לו לפי עדותו במשטרה - 100,000 ₪ - לבין סכום הנזק של 150,000 ₪ הנטען בהצהרת נפגע העבירה, ותשובתו הייתה: "**זה אותו סדר גודל**". המתלון אישר כי לא היה לו רישיון להפעלת בית הקפה, כמו שלכל בתי הקפה באותו אזור אין רישיון, כך לדברי המתלון. המתלון אישר בעדותו כי בית הקפה היה בנוי מבניה קלה, ולדבריו שטחו של בית הקפה היה 50 מטר מרובע כולל המרפסת. לדברי המתלון בית הקפה הספיק לפעול כחודש עד שהוצת על ידי הנאשם.

המאשימה הגישה גם פלט רישום פלילי של הנאשם (תע/3), אשר על פרטיו נעמוד בהמשך.

3. ראיות הנאשם לעונש

הנאשם הגיש חוות דעת (נע/1), שנערכה על ידי מר דוד טנא - מטפל פרטני ומשפחתי ששימש בעבר בתפקיד ראש החוג לחינוך מיוחד באוניברסיטה העברית. מר טנא טיפל בנאשם במשך מספר חודשים בשנת 2017, ומכאן היכרותו עם הנאשם. מר טנא אישר בחקירתו הנגדית כי הוא איננו פסיכולוג, ברם הוא ציין כי יש לו תואר ראשון ושני בחינוך מיוחד, תואר בקרימינולוגיה ותואר בעבודה סוציאלית, ובנוסף יש לו ניסיון עשיר בטיפול בסובלים מפוסט טראומה. מר טנא ציין בחוות דעתו כי הנאשם סבל בילדותו מהתעללות קשה ביותר - מינית ופיסית - מצד אביו, שבשלב מסוים ברח לחו"ל. כך, למשל, הנאשם נאלץ בילדותו ללון לעיתים על מדרגות ביתו כיוון שאביו לא אפשר לו להיכנס אל תוך הבית. בנוסף, משפחתו של הנאשם סבלה מעוני קשה, לעיתים עד כדי חרפת רעב. המצב המשפחתי הקשה נתן את אותותיו גם בבני המשפחה האחרים של הנאשם. הדברים מפורטים בחוות הדעת ומחמת צנעת הפרט לא נרחיב בעניין. מר טנא התרשם כי הנאשם הוא אדם נורמטיבי עם נפש עדינה שמנגן ובעבר גילה כישרון בציור. לדברי מר טנא הנאשם בנה משפחה למופת והוא קשור מאוד לחמשת ילדיו. המניע לטיפול אצל מר טנא היה נעוץ ברצונו של הנאשם לשפר את יחסיו עם רעייתו ועם ילדיו. לדברי מר טנא הנאשם שואף להימנע מכל אלימות ומגדל את ילדיו בדרכי נועם תוך הקרבה עצמית. מר טנא סבור כי הנאשם איננו עברין או דמות אנטיסוציאלית, ולדבריו ראוי להתחשב בעברו הקשה של הנאשם ולהימנע משליחתו אל הכלא, זאת כדי לא לחבל באופן בלתי הפיך ביחסיו עם משפחתו. בחקירתו הנגדית הוסיף מר טנא ואמר, כי לדעתו הנאשם סובל מפוסט טראומה ולפיכך שליחתו אל מאחורי סורג ובריה עלולה לגרום לו לנזק קשה עד כדי התפתחות פסיכוזה (עמ' 136 ש' 16-22). יודגש כי טענה זו עלתה לראשונה בחקירתו הנגדית של מר טנא, שכן בחוות הדעת הכתובה נטענה, כאמור, טענה אחרת - ששליחתו של הנאשם לכלא עלולה לחבל באופן קשה ובלתי הפיך ביחסיו עם בני משפחתו. יצוין כבר עתה, כי מר טנא לא ביסס את קביעתו לפיה הנאשם סובל מפוסט טראומה על התסמינים המקובלים בספרות המקצועית לעניין זה, והוא גם לא ביסס על ספרות מקצועית את הטענה כי הנאשם בעל מאפיינים אישיותיים ונפשיים אשר מעמידים אותו בסיכון לפתח פסיכוזה בכלא. מר טנא אף אישר כי רבים מהאסירים סובלים מתסמונת פוסט טראומטית ובכל זאת לא מפתחים פסיכוזה בכלא (עמ' 144 ש' 23 - עמ' 145 ש' 1).

בנוסף, הגיש הנאשם אישור על השתתפותו **"בתכנית הדו-שנתית להכשרות מטפלים ומנחי קבוצות בתרפיה בנשימה מבוססת התמקדות"** (נע/2), בו מתוארת השתתפותו בתכנית כחיובית ושקטה.

הנאשם הוסיף והגיש חוות דעת של הפסיכיאטר ד"ר אהרון פלשמן (נע/3). בחוות דעתו סקר ד"ר פלשמן את ילדותו הקשה של הנאשם, שהייתה רצופה התעללויות מזעזעות מצד אביו, אשר כללו הן אלימות פיסית קשה, הן פגיעות מיניות קשות והן התעללות נפשית קשה לא פחות. פרטי הדברים כתובים בחוות הדעת והרוצה לעיין עיין שם. לדברי ד"ר פלשמן הנאשם בחר עוד כילד להדחיק את קשייו, דבר שגרם לו למתח נפשי רב ולקושי בריכוז, בעיניים הוא לא הצליח להתמיד בלימודיו ועבר במהלך חייו בין שבעה מוסדות לימוד. עובר לביצוע ההצתה סבל הנאשם גם ממשבר בחיי הנישואין שלו, ומשבר זה יחד עם ההליך המשפטי גרמו לו לחוש שעולמו חרב עליו. בעקבות ההליך המשפטי הנאשם הפסיק לעבוד באופן מסודר, משקלו ירד ב-20 ק"ג, הוא סובל ממתח וחרדה ואף החל להשתמש בקנבים כדי לישון. על יסוד ממצאים אלה קבע ד"ר פלשמן כי הנאשם סובל מתסמונת בתר חבלתית מורכבת, דבר שבהשוואה לאדם רגיל הופך אותו לרגיש בהרבה לעונש של מאסר בפועל. ד"ר פלשמן קובע בחוות דעתו כי שליחתו של הנאשם לכלא תדרדר את מצבו הנפשי, ותהווה מבחינת

הנאשם כישלון מוחלט של ניסיונו לחפות על טראומות הילדות באמצעות הקמת משפחה נורמטיבית. במצב דברים זה סבור ד"ר פלשמן כי עונש של מאסר עלול להעמיד את הנאשם בסיכון של אובדנות. ד"ר פלשמן נחקר ארוכות בחקירה נגדית ולכן נתייחס בהמשך הדברים.

4. בנוסף לחוות דעת המומחים העידו לטובת הנאשם אמו ואחותו. לא נפרט את שנאמר בעדויות אלו שנשמעו בדלתיים סגורות. נסתפק בכך שנאמר כי האם והאחות אישרו לחלוטין את פרטי ילדותו הקשה של הנאשם, ואף הוסיפו פרטים כואבים משלהן בעניין זה. שתי העדות גם הדגישו עד כמה אישיותו של הנאשם חיובית למרות ילדותו הקשה. ניכר היה בדברים כי יצאו מעומק ליבן של השתיים, לב מיוסר ושבור.

5. תסקיר שירות המבחן

ביום 8.10.18 הוגש תסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם. לפי התסקיר, הנאשם בן 34, נשוי ואב לחמישה ילדים, עובד כאיש אחזקה בישיבה בשוב תקוע וכן כמטפל אלטרנטיבי באופן עצמאי. שירות המבחן עמד אף הוא על ילדותו הקשה של הנאשם ושל אחיו ואחותיו, ועל הצלקות הנפשיות שהותירה הילדות הקשה בנאשם, באחותיו ובאחיו. בשיחה שקיים שירות המבחן עם פסיכולוג שמטפל בנאשם מסר האחרון כי הנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית. שירות המבחן הזכיר את עברו הפלילי של הנאשם וציין כי מדובר בעבירות שביצע הנאשם בגיל צעיר כשהשתייך ל"נוער הגבעות" והשתתף בהפגנות אלימות. מבחינת יחסו של הנאשם לעבירה שביצע, מציין שירות המבחן כי הנאשם מכחיש את ביצועה. שירות המבחן סבור כי בצד גורמי סיכון להישנות ביצוע עבירות מצדו של הנאשם - ילדותו הקשה, קשיי ההסתגלות שלו בגינם הוא התקשה במציאת עבודה קבועה ומקום מגורים קבוע, עברו הפלילי והעדר נטילת אחריות מצדו על ביצוע העבירה - יש לנאשם כוחות וכישורים אשר יכולים לסייע לו בניהול חיים נורמטיביים. עם זאת, לנוכח העובדה שהנאשם איננו מודה בביצוע העבירה לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית בעניינו של הנאשם.

6. טענות המאשימה לעונש

ב"כ המאשימה הדגיש את הסיכון הרב הכרוך בביצועה של עבירת ההצתה, ועמד על הערכים המוגנים בהם פגע הנאשם. ב"כ המאשימה הדגיש בהקשר זה כי ההצתה בוצעה בלא שידוע על סכסוך קודם בין הנאשם לבין המתלונן. באשר לנסיבות ביצוע העבירה הדגיש ב"כ המאשימה כי העבירה בוצעה לאחר תכנון מוקדם, שעה שהנאשם יצא באישון לילה, מצויד במיכל עם חומר דליק, בתרמיל ובסוויטשירט (מיזע), עם כובע, שנועד להסתיר את תסרוקת ה"ראסטות" שלו. ב"כ המאשימה אף הפנה לנזק בשיעור של לפחות 30,000 ₪ שנגרם כתוצאה מביצוע העבירה (ראו - דברי ב"כ הנאשם בעמ' 150 לפרוטוקול מיום 3.1.19 ש' 18-20), ולטענתו ההצתה הייתה עלולה לגרום לנזק חמור בהרבה. ב"כ המאשימה טען כי יש לדחות מכל וכל את הנטען בחוות הדעת שהגיש הנאשם, זאת הן משום שלטענתו המומחים אינם כשירים לקבוע את אשר קבעו בחוות הדעת, והן משום שחוות הדעת לגופן אינן מבוססות כדבעי. מכל מקום, כך לטענת ב"כ המאשימה, נסיבות חייו הקשות של הנאשם, ואפילו אם תתקבל הטענה שהוא סובל מתסמונת פוסט טראומטית, אינן מקנות חסינות מפני מאסר. לאור כל האמור, ולאור הענישה הנוהגת, עתר ב"כ המאשימה להעמיד את מתחם העונש ההולם על 28-58 חודשי מאסר. ב"כ המאשימה הוסיף וטען כי לנוכח הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, לרבות העובדה שהנאשם לא נטל אחריות על מעשיו, יש למקם את העונש המתאים באמצע השליש העליון של המתחם.

7. טענות הנאשם לעונש

ב"כ הנאשם עמד על נסיבות חייו הקשות של הנאשם ועל מצבו המשפחתי כיום. ב"כ הנאשם הדגיש כי ניהול המשפט על ידי הנאשם לא אמור לפעול לחובתו. לענין תסקיר שירות המבחן, הפנה ב"כ הנאשם לגורמי הסיכוי עליהם עמד שירות המבחן, וטען כי הם מחזקים את חוות הדעת שהוגשו מטעם הנאשם, אשר מצדן מתיישרות גם עם עדות אמו של הנאשם. ב"כ הנאשם הדגיש כי לביצוע ההצעה קדם סכסוך בין המתלונן לבין תושבים אחרים במעלה רחבעם בנוגע לתשתיות המים והחשמל בישוב. ב"כ הנאשם ציין כי אין חולק על דברי הפסיקה לפיהם עבירת ההצעה היא עבירה חמורה, ברם הוא הדגיש כי הענישה בעבירות הצעה מגוונת ומשתנה בהתאם לנסיבות כל מקרה ומקרה. לדברי ב"כ הנאשם, בענייננו מדובר על הצעת בית עסק, שנבנה בבנייה קלה ללא היתרים, כאשר לא הייתה כוונה לפגוע בחיי אדם חלילה. על כן עתר ב"כ הנאשם לקביעת מתחם ענישה שינוע בין חודש או שני חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, לבין 12-15 חודשי מאסר בפועל.

8. דברי הנאשם

בדבריו לבית המשפט תיאר הנאשם את מאמציו להקים משפחה טובה חרף ילדותו הקשה. הנאשם ביקש כי ייגזר עליו עונש לא חמור, זאת למען משפחתו. לדבריו: **"אני רוצה להציל את המשפחה ולהמשיך. זה כל מה שאני מבקש כב' השופט, פעם אחת בחיים שלי שמישהו ייתן לי הזדמנות"** (עמ' 176 ש' 9-10).

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

9. הערך החברתי המוגן

הערך החברתי המוגן על ידי עבירת ההצעה הוא בראש ובראשונה הערך של שמירה על שלום חייו של אדם ושלמות גופו, ונוסף לו הערך של שמירה על שלמות הקניין. בתי המשפט עמדו לא פעם על החומרה הרבה שגלומה בעבירת ההצעה. בע"פ 4311/12 מילאד סורי נ' מדינת ישראל, [פורסם בבנו] (8.11.12) נפסק כך:

"רבות נכתב ונאמר אודות חומרתה היתרה של עבירת ההצעה, שתחילתה ידועה ואחריתה מי יסורנה", שכן מנהגה של האש להתפשט מבלי יכולת שליטה תוך גרימת נזקים ואף סיכון חיי אדם (ע"פ 4700/12 אראל חנוב נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 19.9.2012); ע"פ 8373/11 פושקריוב נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 23.7.2012); ע"פ 4702/11 סבג נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 27.11.2011); ע"פ 3074/07 מדינת ישראל נ' אבו תקפה (לא פורסם, 27.3.2008); ע"פ 2122/03 משה כהן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 21.7.2003)). הצעה נתפסת כעבירה חמורה, לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם בשל המסר העברייני האלים העולה ממנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור (ע"פ 5074/10 מרדאווי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 19.9.2012)). לא בכדי קבע המחוקק את

העונש המרבי על עבירה זו ל-15 שנות מאסר, אף במקרים בהם לא היתה כל כוונה לפגוע בנכס ציבורי או בבני אדם."

הפגיעה שפגע הנאשם בערך המוגן משמעותית, כיוון שמדובר בהצתה מתוכננת של בית עסק, שבוצעה בקור רוח, ושכתוצאה ממנה נגרם נזק רכוש משמעותי.

10. הענישה הנוהגת

נפסק לא פעם כי חומרתה של עבירת ההצתה "מחייבת בדרך כלל השתת עונש מוחשי לריצוי מאחורי סורג ובריח" (ע"פ 7045/12 אלטנאי נ' מדינת ישראל (13.3.13)), וכן נפסק, כי בשנים האחרונות ניכרת מגמה של החמרה בענישה בנוגע לעבירות הצתה (ע"פ 8125/15 פרוקופנקו נ' מדינת ישראל (19.4.16)). עם זאת גם הודגש לא פעם בפסיקה, כי רמת הענישה בעבירות הצתה איננה אחידה (שם, בפסקה 5 לפסק הדין; עניין אלטנאי בפסקה 12 לפסק הדין; ע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15)), וכי לעת גזירת עונשו של מי שהורשע בהצתה יש להביא בחשבון כי:

".... אין מקרה אחד דומה למקרה אחר וכל מקרה נבחן על פי נסיבותיו הפרטניות ובהתאם לעקרון הענישה האינדיבידואלית, ובין היתר יש להביא בחשבון שיקולים כגון גיל צעיר של נאשם, היעדר עבר פלילי, מתן הודאה והבעת חרטה כמו גם היקף הנזק שנגרם בפועל"
(עניין אלטנאי בפסקה 12 לפסק הדין)

כן יש לתת את הדעת לנסיבות ביצוע ההצתה:

"עבירת ההצתה כשלעצמה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, נתפסת כעבירה חמורה, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת "אוי לגפרור שהצית להבה, שסופה ואחריתה מי ישורנה" (ע"פ 728/13 עווידה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (20.11.2013)). סעיף 448(א) לחוק העונשים קובע מדרג של חומרה בעבירות הצתה:

"המשלח אש במזיד בדבר לא לו, דינו - מאסר חמש עשרה שנים; עשה כן במטרה לפגוע בנכס של המדינה, בנכס המשמש את הציבור, באתר טבע, בצמחיה או בבטחת דרי הסביבה או במטרה לפגוע בבני אדם, דינו - מאסר עשרים שנים."

בתוך מדרג זה ניתן להצביע על מדרגי ביניים של חומרה, מה שיכול להסביר את הסיבה לכך שהענישה הנלווית לעבירת ההצתה אינה אחידה ונעה על סקאלה רחבה (ע"פ 9226/11 גוזלנד נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (8.10.2013)): הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידי של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש;

הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך (מחשבה פלילית של פיזיות); והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש כמו במקרה דנן. מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולא, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה.
(ע"פ 4036/13 מובארכ אמארה נ' מדינת ישראל (5.10.14)).

נעמוד להלן על מספר פסקי דין המדגימים את רמת הענישה המגוונת בעבירות הצתה.

בע"פ 5730/14 **פינטו נ' מדינת ישראל** (14.5.15), נדון עניינו של מציל ששרף את סוכת המציל עקב פיטוריו. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 28 ל- 58 חודשי מאסר בפועל, וגזר על הנאשם עונש של 31 חודשי מאסר בפועל. הנאשם ערער על חומרת העונש, ברם הוא חזר בו מהערעור בהמלצת בית המשפט העליון.

בע"פ 7496/12 **זיתוני נ' מדינת ישראל** (24.6.13), המערער שידל קטין להצית רכב, והקטין ביצע את ההצתה באמצעות שני בקבוקי תבערה. בית המשפט המחוזי העמיד את מתחם העונש ההולם על 3 - 5 שנות מאסר, וגזר על הנאשם 40 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש, זאת על אף התקדמות בתהליך השיקומי שעבר המערער.

בע"פ 4006/12 **מלאך נ' מדינת ישראל** (5.2.13), הורשע המערער, שהיה בעל פלילי מכביד, לאחר שמיעת ראיות, בהצתת בית עסק בבאר שבע, בגינה נגרם נזק בסך 30,000 ₪. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 42 חודשי מאסר בפועל, ובית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש.

בע"פ 60/12 **עמר נ' מדינת ישראל** (7.11.12), המערער הורשע בכך שעל רקע פיטוריו הוא הצית את המפעל בו עבד. המערער לא נטל אחריות על מעשהו ולא הביע חרטה. במצב דברים זה, ועל אף גילו הצעיר של המערער, גזר עליו בית המשפט המחוזי עונש של 4 שנות מאסר בפועל. ערעורו של המערער על חומרת העונש נדחה.

בע"פ 401/16 **מדינת ישראל נ' גבאי** (28.9.16), אשר עסק במקרה חמור של הצתת בית הספר הדו לשוני בירושלים, הרשיע בית המשפט את המשיב, על פי הודאתו, בעבירה של הצתה, ובעבירות נוספות. בגין עבירת ההצתה גזר בית המשפט המחוזי על המשיב עונש של 24 חודשי מאסר בפועל. בבית המשפט העליון התקבל ערעורו של המדינה על קולת העונש והוספו לעונש 4 חודשי מאסר, תוך שבית המשפט העליון מציין כי:

" אכן, בעבירות מסוג זה ניתן להצביע על מנעד רחב של עונשים, ובצד עונשים קלים יחסית ישנם מקרים לא מעטים שבהם נגזרו עונשים חמורים, אף יותר מעונשו של המערער..... מדובר באירועים מסוג זה בענישה מגוונת, המותאמת לנסיבותיו המיוחדות של העושה ושל המעשה"
(שם, בפסקה 20 לפסק הדין).

בע"פ 1214/18 **נאשף' מדינת ישראל** (11.11.18), הורשע המערער יחד עם אחרים בהצתת מגרש הכדורגל בעיר טיבה על רקע אידיאולוגי, וכן בעבירה של איומים. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש

ההולם נע בין 24 ל- 54 חודשי מאסר, וגזר על המערער עונש של 36 חודשי מאסר. ערעור שהגיש המערער על חומרת העונש נדחה.

בע"פ 2745/18 **אבו שארב נ' מדינת ישראל** (8.8.18), דובר במערער שהורשע בעבירת הצתה לאחר שהצית בית עסק בסביבת שכונת מגוריו על רקע סכסוך משפחות. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שנע בין שנתיים לחמש שנות מאסר בפועל, וגזר על הנאשם 24 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את ערעור הנאשם תוך התייחסות לחומרת עבירת ההצתה.

לעומת גזרי דין אלו ניתן להצביע גם על גזרי דין מקלים יותר.

בע"פ 9427/11 **מדינת ישראל נ' אנידג'ר** (16.2.12), הורשעו המשיבים בבית המשפט המחוזי בעבירת הצתה ונגזר עליהם עונש של 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, זאת לנוכח עברם הנקי של המשיבים והתסקירים החיוביים. ערעור שהגישה המדינה על קולת העונש נדחה.

בת"פ 40288/07 **מדינת ישראל נ' חנניב** (22.05.08), הרשיע בית המשפט המחוזי את הנאשם בעבירת הצתה וגזר עליו 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, זאת על רקע גילו הצעיר של הנאשם - שהיה בן 19 - ועברו הנקי.

בע"פ 8373/11 **פושקריוב נ' מדינת ישראל** (23.7.12), הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער במספר עבירות הצתה, לאחר שדחה את טענתו לפיה הוא לא היה אחראי למעשיו בשל מחלת נפש, וגזר עליו עונש של 24 חודשי מאסר בפועל. ערעורו של המערער על חומרת העונש התקבל, ובית המשפט העליון הפחית את עונשו של הנאשם ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, תוך שקבע כי הגם שצדק בית המשפט המחוזי בכך שדחה את טענת המערער בדבר היעדר אחריות למעשיו, הרי שיש לתת משקל של ממש למחלת הנפש של המערער אשר עמדה ברקע ההצתה.

בע"פ 8501/09 **בוכרע נ' מדינת ישראל** (10.8.10), הורשע המערער בבית המשפט המחוזי בעבירת הצתה ונגזרו עליו 22 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את הערעור ונוכח סיכויי השיקום של הנאשם הפחית את העונש ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

בת"פ 618-12-14 **מדינת ישראל נ' עמר** (27.10.15), נדון עניינו של נאשם בן 19, אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע והצתה, בכך שהצית את דלת המתלון. בית המשפט גזר על הנאשם 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, זאת נוכח גילו הצעיר של הנאשם, עברו הנקי ובשל הערכת שירות המבחן בדבר ההשפעה הקשה שצפויה להיות לעונש מאסר על מצבו של הנאשם.

ולבסוף, בע"פ 4311/12 **מילאד סורי הנ"ל**, נגזר על נאשם בן 20, עונש של 9 חודשי מאסר בפועל לאחר שהורשע בהצתת רכב המתלוננת אשר לא הייתה מעוניינת בקשר עמו. בית המשפט העליון הפחית את עונשו ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות נוכח עברו הנקי, הבעת חרטה שכללה את פיצוי המתלוננת, ובשל התרשמות שירות המבחן כי הנאשם איננו בעל דפוסי התנהגות עברייניים.

11. כאן המקום להזכיר גם את גזרי הדין שניתנו בעניינם של ארבעה אחרים שעל רקע אותו סכסוך במעלה

רחבעם הציתו את ביתו של המתלונן כשנה לאחר שהנאשם הצית את בית הקפה שלו (ראו -ת"פ 25316-08-16 מדינת ישראל נ' **שרעבי ואח'** (11.12.17); ת"פ 25387-08-16 מדינת ישראל נ' **אברזל ואח'**). באותו אירוע נוסף שכנע אברזל את שרעבי להצית את בית המתלונן תמורת 5,000 ₪, והביא בסוד בדברים את אלחנן קניאל ואת שרה חיימוף. בהמשך לכך הובילו אברזל וקניאל את שחף למקום ביצוע ההצתה, ותדרכו אותו בדבר האופן שבו יש לבצעה. שחף ביצע את ההצתה ואחר כך, בהתאם לתכנון המוקדם, מילטה אותו חיימוף לירושלים. בגין מעשים אלו נגזרו על שחף 36 חודשי מאסר, על שרה נגזרו 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, על אברזל נגזרו 24 חודשי מאסר בפועל ועל קניאל נגזרו גם כן 24 חודשי מאסר בפועל. אציין כבר עתה כי מעשהו של הנאשם חמור פחות ממעשיהם של אותם ארבעה, כיוון שהם שרפו בית מגורים, ולא בית קפה, וגרמו בכך לנזק גדול יותר מהנזק אשר לו גרם הנאשם. ברם, מאידך, אותם נאשמים נטלו אחריות על ביצוע העבירה בעוד הנאשם שלפני לא נטל שום אחריות על מעשיו, ועל כן הוא איננו זכאי להקלה בעונש לה זכו בהקשר זה אברזל וקניאל.

12. הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה

מעשהו של הנאשם היה מעשה מתוכנן. הנאשם הצטייד מראש במיכל עם חומר דליק, ואף דאג לכסות את ראשו כדי להקשות על זיהויו לפי תסרוקת הראסטות שהייתה לו באותה עת.

חלקו של הנאשם בביצוע העבירה מלא ובלעדי. אין טענה מצד מי מהצדדים לפיה אדם נוסף היה שותף לביצוע ההצתה.

הנזק שהיה צפוי להיגרם כתוצאה מביצוע העבירה הוא אובדן בית הקפה שהיה ריק מאדם. עם זאת, מאחר שהנאשם לא יכול היה לשלוט באש שהצית, ועל כך תעיד גם העובדה שבעת ההצתה אירע פיצוץ שחרך את פניו, הרי שאך המזל הטוב אחראי לכך שהאש לא התפשטה לביתו של המתלונן שהיה מאוכלס, ולכך שלא נגרמו אבדות בנפש חלילה. כאמור, בסופו של דבר נשרף בית הקפה כליל ובכך נגרם למתלונן נזק בסכום של לפחות 30,000 ₪, מלבד עוגמת הנפש הרבה, שגם בה אין לזלזל כלל ועיקר.

הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה לוטות בערפל, שכן הנאשם טען כי הוא לא ביצע כלל את העבירה. במצב דברים זה אין לפני טיעון מבוסס לפיו הנסיבות שהביאו לביצוע העבירה מפחיתות מחומרתה. ובכל זאת, כיוון שהדברים עלו במהלך שמיעת הראיות, לא אתעלם מהטענה לפיה ברקע ההצתה עומד סכסוך בין התושבים במעלה רחבעם לגבי התשתיות ביישוב. טענה זו איננה יכולה לסייע לנאשם. ראשית, הנאשם עצמו לא היה מסוכסך עם המתלונן, ועל כן אם הסכסוך עמד ברקע ההצתה אזי יש להניח שהנאשם ביצע את ההצתה בשליחותו של מאן דהו בעבור בצע כסף. ושנית, משום שאין בסכסוך כאמור, מר ככל שיהיה, כדי להוות נסיבה המצדיקה הקלה בעונש, שכן נפסק לא פעם כי אין לקבל מצב שבו ננקטות פעולות אלימות לשם יישוב סכסוכים (ראו למשל - ע"פ 1645/08 **פלוני נ' מדינת ישראל** (23.4.09)).

הנאשם אדם בוגר, אשר עמד לדין בעבר בגין ביצוע עבירות, ועל כן אין ספק כי הוא הבין היטב את משמעות מעשהו ואת הפסול הכרוך בו.

אין כל טענה לפיה מעשהו של הנאשם נבע מהתגרות של המתלונן, או שהנאשם היה שריו במצוקה נפשית עקב התעללות כלשהי מצדו של המתלונן. יתר הנסיבות המפורטות בסעיף 40ט(א) אף הן אינן רלוונטיות לענייננו.

13. לנוכח כל האמור אני סבור כי מתחם העונש ההולם עומד בענייננו על 20 עד 40 חודשי מאסר. מתחם זה נמוך מהמתחם שקבעתי בעניינם של אברזל וקניאל הנ"ל, זאת לנוכח העובדה ששם דובר בהצתת בית מגוריו של הנאשם, בנזק שסכמו היה גבוה יותר, ובמעשה יותר מתוכנן, אשר כלל מספר אנשים, לרבות "גיוס" של אדם שיבצע את ההצתה.

העונש המתאים

14. עיקר טענותיו של ב"כ הנאשם לעניין העונש המתאים התמקדו, כאמור לעיל, בפגיעה שצפויה להיגרם לנאשם אם ייגזר עליו עונש של מאסר בפועל. מטעם הנאשם הוגשו בעניין זה שתי חוות דעת אשר עיקריהן הובאו לעיל. שתי חוות הדעת, שנערכו על ידי מר טנא ועל ידי הפסיכיאטר ד"ר פלשמן אינן יכולות לסייע לנאשם, באשר בסופו של דבר בשתיהן לא הונחה תשתית עיונית היכולה לבסס את מסקנות עורכי חוות הדעת. הסתייגויותי מהאמור בחוות הדעת של מר טנא הובאו לעיל, ועתה אדון בחוות דעתו של ד"ר פלשמן. נקודת המוצא של חוות הדעת, בדבר נסיבות ילדותו הקשה של הנאשם, נתמכת בתסקיר שירות המבחן. אף אבחנתו של ד"ר פלשמן לפיה הנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית נתמכת בדברי שירות המבחן. יתר על כן, ד"ר פלשמן הוא פסיכיאטר בהכשרתו ועל כן הוא מוסמך לחוות דעתו בשאלה האם הנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית. את קביעתו בדבר התסמונת ממנה סובל הנאשם ביסס ד"ר פלשמן כדבעי בחוות דעתו, תוך פירוט התסמינים שהובילו אותו למסקנה האמורה. על כן אני דוחה את ספקותיו של ב"כ המאשימה בעניין זה. ואולם, ד"ר פלשמן לא הצליח לבסס כדבעי את טענתו לפיה שהותו של הנאשם בכלא עלולה להעמידו בסיכון של אובדנות. הנה כך, כדי לבסס טענה זו יש להניח תשתית עיונית בדבר השפעתה של שהות בבית הסוהר על אסירים הסובלים מתסמונת פוסט טראומטית, ובהנחה שרק חלק מהאסירים חווים התדרדרות במצבם בכלא עד כדי אובדנות (ראו בעניין זה עמדתו של מר טנא לפיה מצבם של רק חלק מהאסירים הסובלים מתסמונת פוסט טראומטית מתדרדר בכלא (עמ' 144 ש' 23 - עמ' 145 ש' 1), הרי שיש להסביר מהם המאפיינים של הנאשם שלפני אשר מלמדים כי הוא משתייך לאותה קבוצה של אסירים שמצבם עלול להתדרדר. תשתית עיונית כזו לא הונחה בחוות הדעת של ד"ר פלשמן, אשר אישר בהגינותו כי לא בדק אם קיימים מחקרים בנושא (עמ' 135 ש' 13 - עמ' 136 ש' 13). בהעדר תשתית שכזו, ובהינתן העובדה שד"ר פלשמן לא טען כי יש לו ניסיון מעשי רב בטיפול באסירים דווקא, אשר יתכן ויכול היה להוות תחליף לתשתית עיונית שכזו, הרי שלא ניתן לקבל את מסקנתו של ד"ר פלשמן. בהקשר זה יש גם לזכור כי קיימת אפשרות לקבלת טיפול נפשי בכלא, אשר יכול במקרים מסוימים למנוע, לפחות חלקית, התדרדרות במצבם הנפשי של האסירים. סיבה נוספת המקשה לקבל את חוות דעתו של ד"ר פלשמן כפשוטה נעוצה בעובדה שהוא לא בחן באמצעות גורמים חיצוניים לנאשם את טענות הנאשם (ראו - עמ' 117 ש' 3-6). ד"ר פלשמן אמנם טען כי הוא התרשם לחיוב מאמינותו של הנאשם במהלך הבדיקה (עמ' 120 ש' 22 - עמ' 122 ש' 21), ברם אל מול התרשמות זו ניצבת העובדה שבמסגרת השיחה עם שירות המבחן טען הנאשם שאיננו משתמש בסמים, ואילו לד"ר פלשמן הוא דיווח שהוא כן משתמש בסמים. אין בטחון, אם כן, כי כל שמסר הנאשם לד"ר פלשמן עולה בקנה אחד עם המציאות. סיכומם

של דברים, אין בידי לקבל את הטענה לפיה קיים סיכון לחיי הנאשם אם ישלח לכלא. עם זאת, על רקע התסמונת הפוסט טראומטית שממנה סובל הנאשם מקובלת עלי הטענה כי עונש המאסר בעניינו עלול לגרום לו לפגיעה החורגת מהפגיעה הצפויה לאדם "רגיל" שנשלח לכלא. לעומת זאת לא שוכנעתי כי הפגיעה הצפויה במשפחת הנאשם כתוצאה משליחתו לכלא חורגת מהפגיעה הטבעית שנגרמת לכל משפחה בנסיבות דומות. הוא הדין בנזקים שנגרמו לנאשם עקב ביצוע העבירה ועקב הרשעתו, גם אלו לא חורגים מהצפוי לנוכח העובדה שהנאשם סבל מקשיים כלכליים ואחרים עובר לביצוע העבירה ובלי קשר אליה.

הנאשם לא נטל אחריות על ביצוע העבירה, אף לא לאחר הרשעתו, והוא ניהל את משפטו עד תום. לפיכך הנאשם איננו זכאי להקלה בעונש לה זכו אותם נאשמים שנזכרו לעיל, אשר הודו בהצתת ביתו של המתלונן, הקלה אשר שמורה למי שנטלו אחריות על מעשיהם, נקטו במאמץ לתיקון תוצאות העבירה, ושתפו פעולה עם רשויות החוק.

נסיבות ילדותו של הנאשם היו קשות ומרות, ובעקבותיהן הוא סובל מתסמונת פוסט טראומטית. מן האמור בתסקיר שירות המבחן עולה כי יש קשר מסוים בין נסיבות אלה לבין ביצוע העבירה על ידי הנאשם. על כן אתחשב בנסיבות אלו לקולא לעת גזירת העונש המתאים. יודגש כי אלמלא נסיבות אלו היה עונשו של הנאשם חמור יותר.

לנאשם עבר פלילי רלוונטי, אם כי ישן. ביום 21.9.04 הורשע הנאשם בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממש - עבירה לפי סעיף 380 לחוק העונשין - ובגין כך נגזר עליו עונש של 4 חודשי מאסר על תנאי. בנוסף, הורשע הנאשם ביום 20.3.06 בעבירות של פציעה או חבלה זדונית שלא כדין - עבירה לפי סעיף 329 (א)(1) לחוק העונשין, תקיפת סתם על ידי שניים או יותר - עבירה לפי סעיף 382 (א) לחוק, והשתתפות בהתפרעות - עבירה לפי סעיף 152 לחוק. בגין הרשעה זו נגזר על הנאשם עונש של 3 חודשי מאסר על תנאי. עבירות אלו בוצעו בשנת 2002, כאשר הנאשם שהיה בן 19, ולדבריו בשירות המבחן הוא השתייך אז ל"נוער הגבעות". מאז ועד ביצוע העבירה הנוכחית לא ביצע הנאשם כל עבירה.

15. אשר על כן אני גוזר על הנאשם את העונשים שלהלן:

א. 24 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו של הנאשם.

ב. 8 חודשי מאסר על תנאי אותם ירצה הנאשם בפועל אם תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהכלא הוא יעבור עבירה של הצתה.

ג. הנאשם יפצה את המתלונן בסכום של ₪ 15,000 אשר ישולם בשלושים תשלומים חודשיים שווים ורצופים. התשלום הראשון ישולם עד ליום 15/9/19 ויתר התשלומים ישולמו עד לחמישה עשר בכל חודש שלאחר מכן. אי תשלום במועד של אחד התשלומים יעמיד לפירעון מידי את כל יתרת הפיצוי שטרם שולמה עד אותה עת.

הנאשם יתייצב לריצוי עונשו ביום 3/6/19. הנאשם יתאם את כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחייה אחרת עליו להתייצב לריצוי העונש במתקן המעצר בכלא ניצן ברמלה עד השעה 09:00 עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

הודע לנאשם על זכותו לערער לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

עמוד 10

ניתן היום, י"ב ניסן תשע"ט, 17 אפריל 2019, בנוכחות הצדדים.